

§ 11 Revidering av riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd

Svar på remiss från kommunstyrelsen

BESLUT

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till revidering av riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd.

Ärendet

Socialnämnden fattade i december 2016 beslut om förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Riktlinjerna har reviderats utifrån ny lagstiftning och förändring i praxis samt utifrån ett antal politiska beslut i Stockholms stads budget för år 2015 och 2016. Förslaget har nu skickats på remiss.

Exempel på ändringar som föreslås är förtydligande av kravet på den enskilde att stå till arbetsmarknadens förfogande. Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, särskilt barnfamiljer, uppmärksammas. Ett stödmaterial om barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd har tagits fram. Förvaltningen ställer sig positiv till revideringen men har några frågor på vissa områden.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-07-31.

Dnr 1.5.1-339/2017

Förslag till beslut

Ordföranden Lars Bäck (V), Kjell Backman m fl (S) och Mariana Moreira Duarte m fl (MP) yrkade att nämnden skulle bifalla förvaltningens förslag.

Lars Jilmstad m fl (M) yrkade att nämnden skulle avslå förvaltningens förslag och lade fram ett eget förslag – se Reservation nedan.

Peter Öberg (L) lade fram ett eget förslag – se Reservation nedan.

Beslutsgång

Ordföranden ställde yrkandena mot varandra och fann att nämnden hade beslutat enligt förvaltningens förslag.

Malena Liedholm Ndounou (C) anmälde ett ersättaryttrande – se nedan.

Lars Hultkvist (KD) anmälde ett ersättaryttrande – se nedan.

Reservation

Lars Jilmstad m fl (M)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällseliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidrar detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättsamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen

och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation

Peter Öberg (L)

Att som svar på remissen anföra följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande

Malena Liedholm Ndounou (C)

Om jag hade haft förslags- och rösträtt hade jag yrkat att nämnden skulle delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande.

Vi delar förvaltningens ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen

och majoriteten har tagit är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa. Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande.

Men det finns olika vägar att gå för att göra detta. Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Ersättaryttrande

Lars Hultkvist (KD)

Om jag hade haft förslags- och rösträtt hade jag yrkat att nämnden skulle avslå förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande.

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. "Land skall med lag byggas" och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvarsvärd medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.